

У

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МИКОЛАЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ В. О. СУХОМЛИНСЬКОГО

Педагогічний факультет

Кафедра початкової та дошкільної освіти



**РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ВЗАЄМОДІЯ З БАТЬКІВСЬКОЮ СПІЛЬНОТОЮ ТА
ПЕДАГОГІЧНИЙ ПАТРОНАЖ**

Ступінь магістра

Галузь знань 01 Освіта

Спеціальність 013 Початкова освіта

Освітньо-професійна програма «Початкова освіта»

Миколаїв – 2022

Розробник: Паршук Світлана Миколаївна, доцент кафедри початкової освіти,
доктор філософії в галузі освіти _____ (Паршук С. М.)

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри початкової та дошкільної
освіти

Протокол № 1 від « 29 » серпня 2022 р.

Завідувач кафедри _____ (Якименко С. І.)
«29» серпня 2022 р.

Анотація

Сім'я і заклад дошкільної освіти – два суспільні інститути, які знаходяться біля витоків нашого майбутнього. На жаль, їм не завжди вистачає взаєморозуміння, такту, щоб почути і зрозуміти один одного. Як змінити такий стан речей? Як зацікавити батьків співпрацювати з закладом дошкільної освіти, допомогти зрозуміти важливість єдиних вимог сім'ї і ЗДО?

Досягнення однієї і тієї ж мети вихователями і батьками є найважливішим елементом співпраці, оскільки саме заклад дошкільної освіти повинен «відображати властивості і потреби тієї категорії людей, дітей якої він виховує».

Програма курсу спрямована на ознайомлення студентів із теоретичними основами та сучасними тенденціями розвитку педагогічної науки стосовно проблем сімейного виховання та взаємодії закладів дошкільної освіти з родинами щодо формування здорового способу життя. В ній визначено обсяг знань, якими повинен опанувати бакалавр відповідно до вимог освітньо-кваліфікаційної характеристики та фахових компетентностей, зазначених у Національній рамці кваліфікацій (2020р) та Базовому компоненті дошкільної освіти – стандарту дошкільної освіти в Україні.

Під час практичних занять та самостійної роботи студенти набувають уміння та навички: – реалізувати особистісно-зорієнтовану модель педагогічної взаємодії з батьками своїх вихованців з метою забезпечення повноцінного фізичного розвитку особистості дошкільника; розробляти ефективні технології взаємодії з батьками в умовах сучасного дошкільного закладу; вивчати, аналізувати та узагальнювати сучасний досвід закладів дошкільної освіти з питань побудови взаємодії з родинами вихованців; підвищувати рівень педагогічної культури батьків, враховуючи їхній загальний розвиток, активність, різноманітні інтереси на основі відроджуваних традицій української етнопедагогіки та досягнень світової педагогіки; розвивати уміння педагогічного прогнозування, дослідницьких умінь; практично втілювати набуті знання у сучасних умовах суспільного валеологічного виховання. Проблема здоров'язбереження та здоров'яформування підростаючого покоління набула гостроти за останні 10–15 років.

Вивчення бакалаврами навчальної дисципліни «Теорія та методика співпраці з родинами та формування здорового способу життя» завершується заліком.

Ключові слова: співпраця, ціннісне ставлення до здоров'я.

Annotation

The family and the preschool are two social institutions that are at the forefront of our future. Unfortunately, they do not always have enough understanding, tact to hear and understand each other. How to change this state of affairs? How to interest parents to cooperate with the institution of preschool education, to help understand the importance of the uniform requirements of the family and health care?

Achieving the same goal by educators and parents is the most important element of cooperation, because it is the preschool institution that must "reflect the properties and needs of the category of people whose children it raises."

The course program is aimed at acquainting students with the theoretical foundations and current trends in the development of pedagogical science in relation to the problems of family education and the interaction of preschool institutions with families. It defines the amount of knowledge that a bachelor must master in accordance with the requirements of educational qualifications and professional competencies specified in the National

Qualifications Framework (2020) and the Basic component of preschool education - the standard of preschool education in Ukraine.

During practical classes and independent work, students acquire skills and abilities: - to implement a personality-oriented model of pedagogical interaction with the parents of their pupils in order to ensure the full development of the personality of the preschooler; to develop effective technologies of interaction with parents in the conditions of a modern preschool institution; to study, analyze and summarize the modern experience of preschool education institutions on the issues of building interaction with the families of pupils; to raise the level of pedagogical culture of parents, taking into account their general development, activity, various interests on the basis of revived traditions of Ukrainian ethnopedagogy and achievements of world pedagogy; to develop skills of pedagogical forecasting, research skills; to practically implement the acquired knowledge in modern conditions of public preschool education. Bachelor's study of the discipline «Theory and methods of cooperation with families and the formation of a healthy lifestyle» ends with a test.

Key words: cooperation, values of health.

1. Опис навчальної дисципліни.

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
		Денна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Галузь знань 01 «Освіта» / Педагогіка	Нормативна
Загальна кількість годин – 90 год.	Спеціальність 012 Дошкільна освіта	<p><i>Rік підготовки:</i> 4-й</p> <p><i>Семестр – 8</i></p> <p><i>Лекції</i> 20 год.</p>
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2,8 год. самостійної роботи студента – 8 год.	Ступінь бакалавра	<p><i>Практичні</i> 30 год.</p> <p><i>Самостійна робота</i> 40 год.</p> <p>Вид контролю: залік</p>

Мова навчання – українська

Примітка. Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної та індивідуальної роботи становить: для заочної форми навчання – 90 год.: 50 год. – аудиторні заняття, 40 год. – самостійна робота (55% ~ 45%)

Передумови для вивчення дисципліни: Психологія (загальна та вікова, дитяча, педагогічна), анатомія та вікова фізіологія з основами медичних знань, інклузивна освіта, навчальна практика, виробнича практика.

Навчальна дисципліна складається з 3-х кредитів.

Очікувані результати навчання:

ПР-05 Здійснювати взаємодію в роботі закладу дошкільної освіти, сім'ї та школи. Залучати батьків до організації освітнього процесу з дітьми раннього і дошкільного віку в умовах закладу дошкільної освіти.

ПР-11. Бути знайомим з ознаками булінгу. Вміти використовувати прийоми попередження та протидіїй йому.

ПР-13. Здійснювати управління якістю освітнього процесу, керуючись психолого-педагогічними принципами його організації в системі дошкільної освіти та взаємодії з сім'єю.

ПР-14. Мати навички збереження та зміщення психофізичного і соціального здоров'я дітей.

ПР-16. Проектувати педагогічні заходи із залученням фахівців суміжних галузей, батьків, громадських діячів та ін. для реалізації завдань всебічного розвитку дітей.

ПР-17. Здійснювати суб'єкт-субектну взаємодію і розвивальне міжособистісне педагогічне спілкування з дітьми дошкільного віку та особистісно- і соціально зорієнтоване спілкування з батьками

ПР-22. Дотримуватись умов безпеки життєдіяльності дітей раннього і дошкільного віку

1.3. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студент оволодіває такими компетентностями:

I. Загальнопредметні:

КЗ-1. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

КЗ-2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця в загальній системі знань про природу і суспільство та в розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

КЗ-3. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

КЗ-4. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

КЗ-5. Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.

КЗ-6. Здатність до міжособистісної взаємодії.

КЗ-7. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.

КЗ-8. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

КЗ-9. Здійснення безпечної діяльності.

ІІ. Спеціальні (фахові).

КС-1. Здатність працювати з джерелами навчальної та наукової інформації.

КС-18. Здатність знаходити, опрацьовувати потрібну освітню інформацію та застосовувати її в роботі з дітьми, батьками.

КС-19. Здатність до комунікативної взаємодії з дітьми, батьками, колегами.

1. Мета, завдання навчальної дисципліни та очікувані результати

1.1. Мета курсу полягає в усвідомленні майбутніми фахівцями дошкільної царини важливості соціальної ролі сім'ї, особливості співпраці сімейного і суспільного дошкільного виховання, знайомство їх з видами, особливостями, функціями сучасної сім'ї; розкриття змісту основних форм співпраці з родиною, знайомство з особливостями, сучасними тенденціями розвитку сімейного виховання, змістом освітніх програм, щодо ефективної взаємодії ЗДО й родин вихованців. Ефективне формування здорового способу життя, а також збереження та зміцнення власного здоров'я шляхом вдосконалення умов життєдіяльності індивіда на основі валеологічного і фізичного виховання.

Основними завданнями вивчення дисципліни є:

- навчити студентів розуміти важливість співпраці сім'ї та закладу дошкільної освіти;
- сформувати вміння проводити діагностування сімей;
- навчити студентів розуміти відмінності між різними родинами та відповідно сприймати їх;
- навчити створювати та випробовувати на практиці стратегії виховного впливу, які визначаються потребами родини та громади;
- навчити знаходити різноманітні шляхи співпраці з родинами в дитячому садку та суспільстві;
- сформувати розуміння сутності культури, культури здоров'я та здорового способу життя;
- сформувати мотивацію до збереження здоров'я як найвищої цінності, як необхідної умови особистісного та професійного розвитку.

2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

Тема 1. Особливості становлення та розвитку інституту сім'ї в Україні.

Тема 2. Стан сім'ї в сучасному суспільстві.

Тема 3. Дитина в сім'ї та в закладі дошкільної освіти.

Тема 4. Теоретико-методологічні основи сімейного виховання. Роль батьківського спілкування у вихованні дитини.

Тема 5. Педагогічна культура батьків – запорука ефективного освітнього процесу.

Тема 6. Основні поняття здоров'я людини. Спадковість, його вплив на здоров'я.

Тема 7. Мотивація як процес спонукання до здорового способу життя дитини.

Тема 8. Сучасні тенденції в розвитку здоров'я дитячого населення.

Тема 9. Особистісна гігієна.

Тема 10. Взаємодія інститутів родинного і суспільного валеологічного виховання дітей дошкільного віку. Заклад дошкільної освіти і сім'я.

Тема 11. Форми і методи взаємодії закладу дошкільної освіти із сім'єю.

Тема 12. Зумовленість стану здоров'я дітей та дорослих географічними та кліматичними умовами України.

Програма навчальної дисципліни

Кредит 1. Сім'я як соціокультурне середовище, в якому виховується здорована дитина.

Тема 1. Особливості становлення та розвитку інституту сім'ї в Україні.

Становлення та розвиток сім'ї як суспільного інституту. Сім'я – найменша клітина нашого суспільства, в якій як у фокусі, відображається все життя нашої країни (В.О. Сухомлинський). Традиційні шляхи сімейного виховання в Україні як педагогічна система. Співпраця педагогів і батьків, громадськості у вихованні дітей.

Тема 2. Стан сім'ї в сучасному суспільстві.

Сім'я як специфічна педагогічна система. Основними функції сучасної сім'ї: економічна, репродуктивна, виховна, реактивна, комунікативна, регулятивна.

Сімейне виховання в різні періоди розвитку суспільства. Правові основи сучасного сімейного виховання.

Кредит 2. Особливості співпраці ЗДО з родинами.

Тема 3. Дитина в сім'ї та в закладі дошкільної освіти.

Виховна функція сім'ї. Сім'я – мала соціально-психологічна група, члени якої пов'язані шлюбними або родинними стосунками, спільністю побуту і взаємною моральною відповідальністю. Соціальна роль сім'ї обумовлена потребою суспільства у фізичному та духовному відтворенні населення. Форми роботи закладу дошкільної освіти із сім'єю.

Тема 4. Теоретико-методологічні основи сімейного виховання. Роль батьківського спілкування у вихованні дитини.

Стилі сімейного виховання. Принципи та загальна стратегія сучасного сімейного виховання. Методи сімейного виховання і специфіка їх застосування. Батьківське спілкування: поняття, функції та компоненти. Культура батьківського спілкування.

Тема 5. Педагогічна культура батьків – запорука ефективного освітнього процесу.

Типові помилки і прорахунки батьків при спілкуванні з дітьми: нестриманість у спілкуванні, поспішність у судженнях і висновках відносно тимчасового психічного стану і дій підлітків; фамільярність, дратівлівість, ворожість, брутальність у спілкуванні й у ставленні до підлітків; зайва причепливість до слів, вчинкам і дій підлітків; вільність у спілкуванні з підлітками, повідомлення їм стихійної інформації; апатія, байдужність в тих ситуаціях спілкування з підлітками, коли необхідно виявити свою моральну і життєву позицію.

Кредит 3. Основи здорового способу життя.

Тема 6. Основні поняття здоров'я людини. Спадковість, його вплив на здоров'я.

Сутність поняття «здоров'я людини», «хвороба», «здоровий спосіб життя». Фізична, психічна, соціальна, духовна складові здоров'я. Медико-статистичні показники стану здоров'я та причини його низького рівня. Спадкові фактори, які впливають на здоров'я людини. Причини порушення психофізичного розвитку дітей з особливими освітніми потребами.

Тема 7. Мотивація як процес спонукання до здорового способу життя дитини.

Поняття «мотивація». Сім мотивацій здоров'я та формування стилю здорового способу життя, їх характеристика. Зв'язок мотивації здоров'я з віком дитини.

Тема 8. Сучасні тенденції в розвитку здоров'я дитячого населення. Сучасні тенденції в розвитку здоров'я дитячого населення. Аномальний розвиток дітей, потреби і можливості цієї категорії населення.

Тема 9. Особистісна гігієна. Значення особистої гігієни. Гігієна тіла і ротової порожнини. Гігієна одягу і взуття. Гігієна фізичної культури, спорту та загартовування.

Тема 10. Зумовленість стану здоров'я дітей та дорослих географічними та кліматичними умовами України.

Медико-гігієнічні технології. Технології забезпечення безпеки життєдіяльності. Здоров'язберігаючі освітні (педагогічні) технології. Фізкультурно-оздоровчі технології.

3. Структура навчальної дисципліни
Денна форма навчання

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	у сьо го	у тому числі				
		л	П	лаб	інд	ср
1		2	3	4	5	6
Кредит 1. Сім'я як соціокультурне середовище, в якому виховується дитина						
Тема 1. Особливості становлення та розвитку інституту сім'ї в Україні.	15	2	4			9
Тема 2. Стан сім'ї в сучасному суспільстві.	15	4	2			9
Усього годин:	30	6	6			18
Кредит 2. Особливості співпраці ЗДО із родинами						
Тема 3. Дитина в сім'ї та в закладі дошкільної освіти.	10	2	2			6
Тема 4. Теоретико-методологічні основи сімейного виховання. Роль батьківського спілкування у вихованні дитини.	10	4	4			2
Тема 5. Педагогічна культура батьків – запорука ефективного освітнього процесу.	10	2	4			4
Усього годин:	30	8	10			12
Кредит 3. Основи здорового способу життя.						
Тема 6. Основні поняття здоров'я людини. Спадковість, його вплив на здоров'я.	8	2	4			2
Тема 7. Мотивація як процес спонукання до здорового способу життя дитини.	4		2			2
Тема 8. Сучасні тенденції в розвитку здоров'я дитячого населення	8	2	4			2
Тема 9. Особистісна гігієна.	4		2			2
Тема 10. Зумовленість стану здоров'я дітей та дорослих географічними та кліматичними умовами України.	6	2	2			2
Усього годин:	30	6	14			10
Разом:	90	20	30			50

4. Теми лекційних занять
Денна форма навчання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
Кредит 1. Сім'я як соціокультурне середовище, в якому виховується дитина.		
1.	Тема 1. Особливості становлення та розвитку інституту сім'ї в Україні.	2
2.	Тема 2. Стан сім'ї в сучасному суспільстві.	4
Кредит 2. Особливості співпраці ЗДО із родинами.		
	Тема 3. Дитина в сім'ї та в закладі дошкільної освіти.	2
2.	Тема 4. Теоретико-методологічні основи сімейного виховання.	4
	Тема 5. Педагогічна культура батьків – запорука ефективного освітнього процесу.	2
Кредит 3. Основи здорового способу життя.		
3.	Тема 6. Основні поняття здоров'я людини. Спадковість, його вплив на здоров'я.	2
4.	Тема 8. Сучасні тенденції в розвитку здоров'я дитячого населення	2
5.	Тема 10. Зумовленість стану здоров'я дітей та дорослих географічними та кліматичними умовами України.	2
	Разом:	20

4. Теми практичних занять
Денна форма навчання

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
Кредит 1. Сім'я як соціокультурне середовище, в якому виховується дитина		
1.	Тема 1. Особливості становлення та розвитку інституту сім'ї в Україні.	4
2.	Тема 2. Стан сім'ї в сучасному суспільстві.	2
Кредит 2. Особливості співпраці ЗДО із родинами.		
3.	Тема 3. Дитина в сім'ї та в закладі дошкільної освіти.	2
4.	Тема 4. Теоретико-методологічні основи сімейного виховання. Роль батьківського спілкування у вихованні дитини.	4
5.	Тема 5. Педагогічна культура батьків – запорука ефективного освітнього процесу.	4
Кредит 3. Основи здорового способу життя.		
6.	Тема 6. Основні поняття здоров'я людини. Спадковість, його вплив на здоров'я.	4
7.	Тема 7. Мотивація як процес спонукання до здорового способу життя дитини.	2
8.	Тема 8. Сучасні тенденції в розвитку здоров'я дитячого населення	4
9.	Тема 9. Особистісна гігієна.	2
10.	Тема 10. Зумовленість стану здоров'я дітей та дорослих географічними та кліматичними умовами України.	2
	Разом:	30

5. Самостійна робота
Денна форма навчання

6.

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
Кредит 1. Сім'я як соціокультурне середовище, в якому виховується дитина		
1.	Тема 1. Особливості становлення та розвитку інституту сім'ї в Україні.	9
2.	Тема 2. Стан сім'ї в сучасному суспільстві.	9
Кредит 2. Особливості співпраці ЗДО із родинами.		
3.	Тема 3. Дитина в сім'ї та в закладі дошкільної освіти.	6
4.	Тема 4. Теоретико-методологічні основи сімейного виховання. Роль батьківського спілкування у вихованні дитини.	2
5.	Тема 5. Педагогічна культура батьків – запорука ефективного освітнього процесу.	4
Кредит 3. Основи здорового способу життя.		
6.	Тема 6. Основні поняття здоров'я людини. Спадковість, його вплив на здоров'я.	2
7.	Тема 7. Мотивація як процес спонукання до здорового способу життя дитини.	2
8.	Тема 8. Сучасні тенденції в розвитку здоров'я дитячого населення	2
9.	Тема 9. Особистісна гігієна.	2
10.	Тема 10. Зумовленість стану здоров'я дітей та дорослих географічними та кліматичними умовами України.	2
Разом:		40

9. Форми роботи та критерії оцінювання

Рейтинговий контроль знань студентів здійснюється за 100-бальною шкалою:

Шкала оцінювання: національна та ECTS

За шкалою ECTS	За шкалою університету	Оцінка за національною шкалою	
		Екзамен	Залік
A	90 – 100 (відмінно)	5 (відмінно)	Зараховано
B	80-89 (дуже добре)	4 (добре)	
C	65-79 (добре)	3 (задовільно)	
D	55-64 (задовільно)	3 (задовільно)	

E	50-54 (достатньо)		
FX	35-49 (незадовільно)		
F	1-34 (неприйнятно)	2 (незадовільно)	Не зараховано

Форми поточного та підсумкового контролю. Комплексна діагностика знань, умінь і навичок студентів із дисципліни здійснюється на основі результатів проведення поточного й підсумкового контролю знань (КР). Поточне оцінювання (індивідуальне, групове і фронтальне опитування, самостійна робота, самоконтроль). Завданням поточного контролю є систематична перевірка розуміння та засвоєння програмового матеріалу, виконання практичних, лабораторних робіт, уміння самостійно опрацьовувати тексти, складання конспекту рекомендованої літератури, написання і захист реферату, здатності публічно чи письмово представляти певний.

Завданням підсумкового контролю (КР, залік) є перевірка глибини засвоєння студентом програмового матеріалу.

Критерії оцінювання відповідей на практичних заняттях:

Студенту виставляється відмінно за повні та міцні знання матеріалу в заданому обсязі, вміння вільно виконувати практичні завдання, передбачені навчальною програмою; за знання основної та додаткової літератури, за вияв креативності в розумінні і творчому використанні набутих знань та умінь.

Студенту виставляється дуже добре ставиться за вияв студентом повних, систематичних знань із дисципліни, успішне виконання практичних завдань, засвоєння основної та додаткової літератури, здатність до самостійного поповнення та оновлення знань. Але у відповіді студента наявні незначні помилки, за вияв креативності в розумінні і творчому використанні набутих знань та умінь.

Студенту виставляється добре за успішне виконання практичних завдань, засвоєння основної та додаткової літератури, здатність до самостійного поповнення та оновлення знань. Але у відповіді студента наявні незначні помилки.

Студенту виставляється достатньо за вияв знання основного навчального матеріалу в обсязі, достатньому для подальшого навчання і майбутньої фахової діяльності, поверхову обізнаність з основною і додатковою літературою, передбаченою навчальною програмою; можливі суттєві помилки у виконанні практичних завдань, але студент спроможний усунути їх із допомогою викладача.

Мінімальний задовільно виставляється студенту, відповідь якого під час відтворення основного програмового матеріалу поверхова, фрагментарна, що зумовлюється початковими уявленнями про предмет вивчення.

Кількість балів у кінці семестру повинна складати від 200 до 400 балів (за 4 кредити), тобто сума балів за виконання усіх завдань.

Відповідний розподіл балів, які отримують студенти за 4 крд.

Поточне оцінювання та самостійна робота										KР	Накопи-чувальні бали/сума
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10	50	300/150*
25	25	20	20	25	25	25	25	30	30		

10. Засоби діагностики

Засобами діагностики та методами демонстрування результатів навчання є: завдання до практичних занять, завдання для самостійної та індивідуальної роботи (зокрема есе, повідомлення), презентації результатів досліджень, тестові завдання, контрольна робота.

11. Методи навчання

1. Навчально-методичний комплекс.
2. Методичні рекомендації до практичних занять.
2. Електронна презентація лекцій.
3. Матеріали лекцій на електронних носіях.
4. Відео-матеріали, документальні фільми.
5. Тести, методики, опитувальники, діагностувальні матеріали.

Усний виклад матеріалу: наукова розповідь, спрямована на аналіз фактичного матеріалу; пояснення – вербалльний метод навчання, за допомогою якого розкривається сутність певного явища, закону, процесу; проблемне навчання, робота з підручником та додатковими джерелами.

Технології: здоров'язбережувальні, інформаційно-комунікаційні, комунікативномовленнєві, соціально-комунікативні, розвивальні, діагностичні, пропедевтичні, особистісно зорієнтовані, діяльнісні, інформаційні, дистанційні, диференційованого навчання, методики виховного спрямування

12. Рекомендована література

Базова

1. Бех І.Д. Виховання особистості : підручник. К.: Либідь, 2008. 848 с.
2. Корчага Н., Баранюк О. Особливості організації просвітницької роботи з батьками // Психолог. 2008. № 3. С. 32.
3. Крутій К. Л. Освітній простір дошкільного навчального закладу: монографія: у 2-х ч. Частина друга. Концепція, Програма розвитку та освітні програми ДНЗ. Запоріжжя: ТОВ «ЛПС» ЛТД, 2010. 284 с.
4. Максимова О.О. Валеологічна освіта дітей дошкільного віку (теоретико-методичні засади) : навч.-метод. посібник. Житомир. Вид-во ЖДУ ім. І. Франка, 2015. 213с.
5. Максименко С.Д., Євтух М.Б., Цехмістер Я.В., Лазуренко О.О. Психологія та педагогіка. Підручник. К.: Видавничий Дім «Слово», 2012. 584 с.
6. Млодик І. Книга для неидеальных родителей, или Жизнь на свободную тему. М.: Генезис. 2014. 232 с.
7. Дитина. Освітня програма для дітей від 3-х до 7 років. Науковий керівник проєкту: В.О. Огнєв'юк, ректор Київського університету імені Бориса Грінченка, доктор філософських наук, професор, академік НАПН України. Авт. колектив: Г.В. Беленька, О.Л. Богініч, В.М. Вертугіна, К.І. Волинець та ін.. К., 2020. 440 с.
8. Основні засади здорового способу життя: Навч. посібник. Д: 2018. 129 с.
9. Сіренко А.Є. «Формуємо впевнену особистість дошкільника» / Програма для дітей старшого дошкільного віку щодо формування впевненості у собі А. Є. Сіренко. Черкаси: ЧОІПОПП, 2014. 48 с.

Допоміжна

1. Колосова Н.М. Педагогічна підтримка дітей дошкільного віку / Наука і освіта, 2008. № 6. С. 85-88.
2. Стельмахович М. Народна педагогіка; Українське родинознавство. К.: Освіта, 1992. 186с.
3. Сухомлинський В. О. Мікроклімат вашого дому // Твори. В 5-ти томах. К.: Радянська школа, 1977. 386с.
4. Товкач І.Є. Хочу бути мамою, хочу бути татом: навч.-метод. посіб. К.: Видавничий Дім «Слово», 2012. 366 с.

5. Шалімова Л.Л. Фізичне виховання дошкільників. Посібник. Сучасна дошкільна освіта. Х., 2019. 160с.
6. Єфименко М.М. Програма з фізичного виховання дітей раннього та дошкільного віку «Казкова фізкультура». Тернопіль: Мандрівець, 2014. 52 с.

Інформаційні ресурси

1. <http://sichkarnya.org.ua/soft/9971-dityacha-kolekciya-valeologiya.html>
2. <http://valeolog.com/indnvale.htm>
3. <http://www.kspu.edu/FileDownload.ashx/Kanosa-N.H.-Teoriia-ta-metodyka-spivpratsi-DNZ-z-rodynamy.pdf?id=e0ded606-2f7f-48fa-94a1-e157029ed6d1>
4. <https://mon.gov.ua/storage/app/media/doshkilna/bazovij-komponent-doshkilnoyi-osviti-na-sajt-ostatochnij.pdf>
5. <https://mon.gov.ua/storage/app/media/programy-rozvytku-ditey/13programa-ditina-v-doshkilni-roki.pdf>
6. <https://mon.gov.ua/ua/osvita/doshkilna-osvita/programi-rozvitku-ditej>
7. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>
8. <https://vseosvita.ua/library/spivpraca-zakladu-doskilnoi-osviti-z-valeologicnogo-vihovanna-ditej-navcalno-metodicnij-posibnik-211569.html>